

מדת בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ הגאון ר' חיים בן ר' אברהם יוסף קרייזנר זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 284 פרשת ויחי תשע"ח

שבועות לא-לו

חייב והשני פטור ואם הראשון כבר והשני הודה הכופר חייב, ואם הם היו ב' כיתות עדים וכפרה הראשונה ואח"כ כפרה השנייה שיתקן חייבות כתי העדות יכולה להתקיים בשניהם. **גמרא** שמואל אומר שאין ראו אדם רץ אחריהם והם אומרים לו מה אתה רץ אחרינו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות הם פטורים ולכאורה מה החידוש בזה הרי שנינו שבשלח ביד עבדו או שהנתבע אמר משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לו עדות בואו והעידוהו הם פטורים,

דף לב עד שישמעו מפי התובע, יש לומר שהחידוש הוא במה שהוא רץ שהיינו אומרים שזה כמו תביעה קמ"ל שלא, אך קשה שגם את זה שנינו במשנה כיצד אמר לשנים משמע שבלי שאמר לא חייבים, ויש לומר שאמר זה לאו דוקא והראיה לזה שלגבי פקדון שנינו שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פקדון שיש לי בידך ואין לומר שרק באמר שהרי כתוב וכחש בעמיתו משמע הכחשה כל שהיא וכמו ששם אמר שזה לא דוקא כך אצלינו אמר לאו דוקא, אך יש לדחות שיש לומר להיפך שאם אמר אצלינו הוא דוקא לכן כתבו שם אמר אגב כאן אך אם גם כאן אמר הוא לאו דוקא מדוע כתבו פעמיים אמר, אך יש לומר שהמשנה כתבה את הרגילות שחייב גם בלא אמר, אך ישנה ברייתא דברי שמואל שאם ראו שרץ אחריהם ואמרו לו מה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות פטורים ואם בפקדון הם חייבים.

המשנה אומרת שבהשביע עליהם מחוץ לב"ד הם פטורים, אביי אומר שהמקור לכך שלא חייבים על כפירה שהיא מחוץ לב"ד שכתוב בפסוק אם לא יגיד ונשא עונו שזה נאמר רק באופן שכשיגיד העד הנידון יתחייב ממון, ורב פפא מקשה שא"כ נלמד משם שחייב רק באופן שהשבועה היא בב"ד, ויש לומר שבברייתא למדו מהפסוק לאחת לחייב על כל שבועה ושבועה ובב"ד לא שייך להשבע יותר מפעם אחת שהרי שנינו שאם השביע עליהם ה' פעמים בב"ד וכפרו חייבים רק אחת ור"ש אמר שהטעם הוא כי אינם יכולים לחזור ולהודות א"כ משמע שהשבועה היא חוץ לב"ד והכפירה היא בב"ד.

המשנה אומרת שאם כפרו יחד חייבים, יש להקשות הרי אי אפשר לצמצם אמר רב חסדא שהמשנה היא כדעת ר' יוסי הגלילי שאפשר לצמצם, ור' יוחנן אומר שמשנתנו היא גם כרבנן ומדובר ששניהם כפרו תוך כדי דיבור שהוא כדיבור ורב אחא מדפתי מקשה הרי תוך כדי דיבור הוא כדי שאילת תלמיד לרב וכשאומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות זה יותר מכך, ורבינא מתרץ שכל אחד נשבע תוך כדי דיבור לדיבורו של חברו.

המשנה אומרת שבנשבעו בזה אחר זה הראשון חייב, לכאורה בברייתא נחלקת במשביע עד אחד שפטור ור"א בן ר"ש מחייב ולכאורה המחלוקת תלויה האם עד אחד בא לחייב ממון וחייב קרבן שבועה או שהוא בא רק לחייב שבועה וא"כ אין בו חיוב שבועת העדות, וא"כ משנתנו סוברת כמו התנא שעד אחד בא רק לחיוב שבועה, אך יש לדחות שאביי אמר על הברייתא שהכל מודים בעד סוטה הכל מודים בעידי סוטה הכל מודי בעד אחד הכל מודים בעד שכנגדו חשוד על השבועה, וא"כ לכונ"ע עד אחד בא לחייב שבועה והמחלוקת היא באופן שעות העד גורמת לממון שלר"א בן ר"ש גורם לממון כממון, ולת"ק זה לא כממון.

יש לבאר את דברי אביי שהכל מודים בעד אחד של סוטה שהוא בא להעיד שהיא נטמאה שהוא חייב כיון שהתורה האמינה לעד אחד לענין טומאה שכתוב ועד אין בה ומשמע כל שיש בה, והכל מודים בעידי סוטה שפטורים היינו עידי הקניוו שהם רק גורם לגורם, **עמוד ב** ונחלקו בעידי סוטה בעידי סתירה שלר"א בן ר"ש גורם לממון כממון מודים בעד אחד כמו המקרה של ר' אבא דלהלן, וכשנגדו חשוד אין לומר שמדובר שרק הלוה חשוד ואומר המלוה לעד אם היית מגיע להעיד הייתי נשבע ונטול אך יש לומר שא"כ פטור העד שהוא יאמר למלוה מי אמר שהיית נשבע אלא מדובר כששניהם חשודים ואז השבועה חוזרת למחוייב לה ומתוך שאינו יכול להשבע הוא משלם, ולכן העד שנמנע מלהעיד חייב.

כולם מודים במקרה של ר' אבא שאדם אחד חטף נסכא מחבירו ובא לפי ר' אמי ור' אבא ישב לפניו והתובע הביא עדים שהוא חטף ממנו אמר הנתבע אכן חטפתי אך זה היה שלי אמר ר' אמי איך ידונו דין זה הרי אין שני עדים לחייבו לשלם, ולא ניתן לפטור שהרי יש עד אחד והוא לא יכול להשבע שהרי הוא מודה שהוא חטף וא"כ הוא כגזלן שפסול לשבועה, ואמר ר' אבא שהוא מחויב שבועה שאינו יכול להשבע והוא משלם.

רב פפא אומר שהכל מודים בעידי מיתה שחייב והכל מודים בעד מיתה שפטור באופן שהעד אמר לאשה ולא לב"ד שהרי האשה נאמנת לומר מת בעלי להנשא או להתיתם והוא מפסיד את האשה את

דף לא מנין שתלמיד שיושב לפני רבו ורואה זכות לפני וחובה לעשיר שאסור לו לשתוק שכתוב מדבר שקר תרחק, וכן תלמיד שרואה שרבו טועה בדין לא יאמר אמתין לו עד שיגמרנו ואסתרנו ואבננו משלי כדי שיקרא הדין על שמי, שכתוב מדבר שקר תרחק, וכן תלמיד שרבו אומר לו אתה מכירני שגם אם יתנו לי ק' מנה לא אשקר אך תדע שיש לי מנה אצל פלוני ויש לי רק עד אחד על כך בא להצטרף אליו לעדות לא יצטרף עמו, שכתוב מדבר שקר תרחק, ולכאורה פשוט שאסור לא מצד שקר אלא מהפסוק לא תענה ברעך עד שקר, אלא הכוונה שרבו אומר לו יש לי עד אחד ובא ועמוד שם בלי לומר כלום ולא תוציא שקר ואז הוא יודה בכ"ז אסור מצד מדבר שקר תרחק, הנושה בחבירו מנה לא יאמר אטען לו מאתיים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר שכתוב מדבר שקר תרחק, ומנין שאם אדם חייב לחבירו מנה אך תבעהו מאתיים שלא יאמר אכפור בפני ב"ד ואודה לו בחוץ כדי להפטר משבועה שכתוב מדבר שקר תרחק, ומנין שאם שלושה נושים באחד שלא יהיה אחד מהם בעל דין ושנים מהם עדים כדי להוציא ממנו מנה ויתחלקו בו שכתוב מדבר שקר תרחק, ומנין לשנים שבאו לדין ואחד לבוש סמרטוטים ואחד לבוש איצטלא ששוה ק' מנה שאומרים לעשיר לבש כמותו או הליבישהו כמותך שכתוב מדבר שקר תרחק,

כשבאן לדין לפני רבה בר רב הונא הוא אמר לבעלי הדין לשלוף את האנפלאות שלהם ואז יבואו לדין.

מנין שאסור לדיין לשמוע דברי בעל דין אחד קודם שראו בעל דינו שכתוב מדבר שקר תרחק, ומנין שאסור לבעל דין להטעים דבריו לדיין קודם שראו בעל דינו שכתוב מדבר שקר תרחק, ורב כהנא למד את זה מהפסוק לא תשא שמע שוא ויש לקרוא גם לא תשיא.

לדעת רב הפסוק אשר לא טוב עשה בתוך עמיו מדבר באופן שראו בהרשאה ושמואל אומר שזה מדבר על אדם שקונה שדה שיש עליה עוררים.

שבועת העדות נוהגת בראויים להעיד, לרב פפא בא למעט מלך ולרב אחא בר יעקב זה בא למעט משחק בקוביא, רב אחא יסבור שמלך יש ללמוד מק"ו ממשחק בקוביא, ורב פפא סובר שרק במלך אין שבועת העדות אך במשחק בקוביא יש שבועת העדות כיון שמדאורייתא הוא ראוי לעדות אלא שרבנן פסלוהו.

אמרו התלמידים לפני רב פפא שרבנן ור"מ נחלקו במשנה כשלומים דבר מדבר אם לומדים ממנו לגמרי או שלומדים ממנו ומה שלומדים נשאר כמו הלמד, ר"מ סובר כששלומים מפקדון כמו שבפקדון מושבע מפי עצמו חייב כך בעדות חייב כמושבע מפי עצמו ולומדים מפקדון שכמו ששם חייב בין בפני ב"ד ובין שלא בפני ב"ד כך גם בעדות ורבנן סוברים שמשאירים כמו הלמד ולומדים מפקדון שמושבע מפי עצמו חייב, ולומדים כדיני שבועת העדות שכמו שבמושבע מפי אחרים זה רק בפני ב"ד כך בנשבע מפי עצמו זה רק בב"ד, **עמוד ב** ורב פפא אמר שאם לומדים מפקדון לכונ"ע לומדים משם לגמרי, אלא רבנן למדו מק"ו שאם מפי אחרים חייב כ"ש שחייב מפי עצמו ואז אומרים דיו שכמו שמושבע מפי אחרים הוא רק בב"ד כך מושבע מפי עצמו הוא רק בב"ד, ואמרו התלמידים לרב פפא שאין לומר שלא נחלקו בדין מינה ומינה שהרי שנינו לגבי פקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים וקרובים בכשרים ופסולים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד ולר"מ מפי אחרים חייב רק כשכפר בב"ד וחכמים סוברים שבין בפני אחרים ובין בפני עצמו חייב בכפר בו ומהיכן למדו חכמים שחייב מעדות א"כ נחלקו בדין מינה ומינה, ויש לומר שאכן משם מוכח כך אך במשנתנו לא חייבים לבאר שבזה נחלקו.

המשנה אומרת שחייבים על שגגת השבועה עם דודן העדות מבאר רב יהודה בשם רב שמדובר שהוא אומר אני יודע שהשבועה הזו אסורה אך איני יודע אם חייבים עליה קרבן.

המשנה אומרת שלא חייבים על שגגה סתם לכאורה יש ראייה לדברי רב כהנא ורב אסי לגבי שבועה בשגגה, ויש לדחות שהם חדשו יותר מבשבועת העדות שלא כתוב ונעלם אך לגבי שבועת שוא שכתוב ונעלם והיינו אומרים שיתחייב בשגגה כל שהוא, קמ"ל שלא חייב באונס.

משנה כיצד היא שבועת העדות: שאומר לשנים בואו והעידונו והם אומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות והוא אומר משביע אני עליכם והם אומרים אמן הם חייבים, ואם השביע עליהם ה' פעמים מחוץ לב"ד ובאו לב"ד והודו פטורים ואם כפרו הם חייבים על כל אחת ואחת, ואם השביע עליהם ה' פעמים בפני ב"ד והם כפרו חייבים רק אחת ור"ש אומר שהטעם לכך הוא שהם לא יכולים לחזור ולהודות בב"ד, אם כפרו שניהם כאחת חייבים ואם כפרו בזה אחר זה הראשון

כתובתה, ובאופן שלא אמר לא לאשה ולא לב"ד העד חייב קרבן שבועת העדות, ולכאורה יש להוכיח שהמשיב עידי קרקע חייב יש לומר שמדובר כשהאשה תפסה כבר במיטלטלין.

המשנה אומרת שבכפר אחד והודה אחד הראשון חייב, יש להקשות שאם שנינו לגבי בזה אחר זה ששניהם כופרים הראשון חייב א"כ במקרה שאחד כופר והשני מודה ודאי שהשני פטור, יש לומר שמדובר ששניהם פטור ואחד מהם חזר והודה תוך כדי דיבור והחידוש הוא שתוך כדי דיבור כדיבור, ולכאורה לרב חסדא שהעמצ ליעל כר' יוסי הגלילי א"כ ברישא החידוש הוא שאפשר לצמצם ובסיפא החידוש הוא שתוך כדי דיבור כדיבור, אך לר' יוחנן קשה מדוע צריך שני בבות לחדש שתוך כדי דיבור כדיבור, ויש לומר שברישא היינו אומרים שרק בכפירה של שניהם מצרפים אותם אך בסיפא שזה כפירה והודאה של אחד לא נצרך דבריו תוך כדי דיבור, קמ"ל שהוא יכול לחזור בו.

המשנה אומרת בשני כיתות וכפרו בזה אחר זה חייבים, יש להקשות שאמנם השניה חייבת כי הראשונה כבר כפרה אך מדוע הראשונה חייבת הרי לתובע יש את הכת השניה שתעיד עבורו,

דף לג רבינא מבאר שמדובר כשהכת השניה היתה קרובה בשעת הכפירה בנשותיהם והן היו גוססות והיינו אומרים שאינם פסולים שהרי רוב גוססים למיתה, קמ"ל שהם פסולים ולכן השניה חייבת,

משנה אם אמר לעדים משיב אני עליכם אם לא תעידו לי שיש לי אצל פלוני פקדון תשומת יד גזל ואבידה, ואמרו העדים שבועה שאין אנו יודעים שיש לי אצל פלוני פקדון תשומת יד גזל ואבידה חייבים על כל אחד ואחד ואם אמר משיב אני עליכם אם לא תבואו להעיד שיש לי ביד פלוני פקדון של חזיתם ושעורים כוסמים והם אומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות חייבים רק אחת, ואם אמרו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות שיש לך ביד פלוני פקדון חטים שעורים וכוסמים חייבים על כל אחד ואחד, ואם אמר משיב אני עליכם שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ד' וה' ושאישי פלוני אנס או פיתה את בתי ושהכני בני וחבל בי חבירי או שהדליק את גדישי ביוה"כ הרי אלו חייבים. **גמרא** הסתפקו במשיב עידי קנס, לדעת ר"א

בן ר"ש שאומר שעדים יכולים לבא אחר הודאה א"כ ודאי העדים מפסידים במה שאינם מעידים וחייבים ולרבנן שמודה בקנס וא"כ באו עדים פטור יש להסתפק האם חייב במשיב עידי קנס, ויש לומר שחכמים של מודה בקנס לא סוברים כר"א בן ר"ש לגבי גורם לממון כממון, ואם הם סוברים כרבנן שגורם לממון לא כממון א"כ בקנס שאם הוא מודה הוא פטור א"כ זה לא כפירת ממון, או שנאמר שהם חייבים כל עוד הנידון לא הודה, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שמשיב אני עליכם שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק והרי חצי נזק זה קנס, ויש לדחות שיתכן שהמשנה כמ"ד שחצי נזק הוא ממון, ולמ"ד שחצי נזק הוא קנס יש להעמיד את המשנה בחצי נזק צרורות המשנה למשה מסני שהוא ממון, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שהשנה שכתוב כפל, ויש לומר שהכוונה לקרן שבכפל וכן מה שכתוב ד' וה' הכונה לקרן שבהם, ומה שכתוב שפלוני אנס או פיתה הכוונה לבושת

ופגם שבאונס ומפתה, אך לפ"ז צריך לומר שהמשנה באה לחדש ברישא שחצי נזק צרורות הוא ממון ובסיפא החידוש הוא לגבי פלוני ששרף גדישי ביוה"כ להוציא מדעת ר' נחוניא בן הקנה שעשה את יוה"כ כשבת לענין קם ליה בדרכה מיניה, ולכאורה יש להוכיח מהברייתא שאמר משיב אני עליכם אם לא תעידו **עמוד ב** שפלוני הוציא שם רע על בתי חייבים ואם הודה מפי עצמו פטור, ויש לדחות שהברייתא הזו היא כר"א בן ר"ש שמודה בקנס וא"כ באו עדים חייב, אך יש לומר שכתוב בסיפא הודה מפי עצמו פטור וזה לדעת רבנן, ויש לומר שכל הברייתא היא כר"א בן ר"ש והביאור הוא שלא מצאנו הודה מפי עצמו פטור אלא כשאין עדים כלל והוא מודה מעצמו.

משנה אם אמר משיב אני עליכם אם לא תעידו שאני כהן או לוי ושאני לא בן גרושה וחלוצה או שתעידו שפלוני הוא כהן או לוי או שהוא לא בן גרושה וחלוצה ושאישי פלוני אנס ופתה את בתו או שבני חבל בי וחברי חבל בי או הדליק גדישי בשבת פטורים. **גמרא** לכאורה יש לדייק שפטורים לגבי כהן או לוי אך אם הוא אומר שמנה לפלוני ביד פלוני חייבים, אך יש לומר שבסיפא כתוב שחייבים רק בשמעו השבעה מפי התובע, ושמואל מבאר שחייבים כשהתובע הזה בא בהרשאה, אך יש לדחות שהנרדעי אמרו שלא כותבים הרשאה על מיטלטלין ויש לומר שכל זה במיטלטלין שכפר אבל בלא כפר כותבים הרשאה על מיטלטלין.

שנו בברייתא מנין שהפסוק מדבר בתביעת ממון ר"א למד ממה שכתוב בשבועת העדות ואין וכן בשבועת הפקדון וכמו ששם מדובר בתביעת ממון כך לגבי שבועת העדות מדובר בתביעת ממון, ואין לומר שנלמד מאואין של רוצח שזה לא תביעת ממון שיש ללמוד מאואין שכתוב עם שבועה ולא מאואין של רוצח שלא כתוב שם שבועה, ואין להוכיח מאואין של סוטה שיש שם שבועה ואין שם תביעת ממון שיש ללמוד ואין שיש שבועה בלי כהן ולא מאואין שיש שבועה עם כהן, ור"ע לומד מהפסוק והיה כי יאשם לאחת מאלה שיש מאלה שחייב בו מאלה שאינו חייב שבתביעת ממון חייב וכלי תביעת ממון פטור, ור' יוסי הגלילי למד מהפסוק והוא עד או ראה או ידע שמדובר בעדות שמחיימת בראיה בלי ידיעה וידיעה בלי ראה

והיינו עדות ממון, ראה בלי ידיעה היינו שאמר מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני והם יבואו ויעידו, וידיעה בלי ראה היינו שאמר מנה הודית לי בפני פלוני ופלוני יבואו ויעידו, ור"ש לומד ממה שחייב בעדות וחייב בפקדון כמו ששם מדובר בתביעת ממון כך לגבי עדות מדובר בתביעת ממון, ועוד שיש ללמוד ק"ו שאם בפקדון שעשה בו נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולים ככשרים וחייב על כל אחת ואחת,

דף לד בין פנוי ב"ד ובין שלא פנוי ב"ד וזה רק בתביעת ממון עדות שלא עשה בו נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולים ככשרים ואינו חייב אלא אחת בפנוי ב"ד א"כ ודאי מדובר בתביעת ממון, אך יש לפרוך שבפקדון לא עשה מושבע כנשבע ומזיד כשוגג, יש לומר שלומדים בגזירה שוה שכתוב בעדות תחטא וכתוב בפקדון תחטא וכמו ששם מדובר בתביעת ממון כך בעדות מדובר רק בתביעת ממון, ורבה בר עולא מקשה שיש להוכיח מאו של ביטוי שיש בהם שבועה אך לא כהן ואין בהם תביעת ממון, ויש לומר שעדיף ללמוד מפקדון שכתוב בו תחטא אך מצד שני יש ללמוד חטאת מחטאת, אלא יש לומר שעדיף ללמוד מפקדון שכתוב בו חטא מוזר ותביעה וכפירה והוא עבר על כך, ואמנם לביטוי הוא דומה במלה חטאת והוא עולה ויורד ובשניהם אין חומש, אלא הוא דומה לפקדון ביותר דברים.

ר"ע למד מהפסוק לאחת מאלה שיש מאלה שהוא חייב ויש שהוא פטור והיינו בתביעת ממון ואמנם ניתן לומר הפוך שרק בלי תביעת ממון חייב אלא שר"ע סמך על הלימוד של אואין, והנ"מ בין ר"ע לר"א במשיב עידי קרקע שלר"א חייבים ולר"ע פטורים, ור' יוחנן שאמר שגם לר"א משיב עידי קרקע פטורים, יש לומר שהנ"מ ביניהם היא במשיב עידי קנס שלר"א חייבים ולר"ע פטורים.

ר' יוסי הגלילי למד מהפסוק והוא עד או ראה שמדובר בעדות שמתקיימת בידיעה בלי ראה וראה בלי ידיעה, ורב פפא אומר שלכאורה ר' יוסי הגלילי חולק על ר' אחא שאומר שגמל שאוחר בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בצידו ידוע שהוא הרגו שאם ר' יוסי סובר כר' אחא א"כ גם בדיני נפשות ניתן לדון כך כמו המקרה של שמעון בן שטח שאמר אראה בנחמה אם לא ראיתי איך ודם מטפטף אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו ומצאתי שיש בידו חרב ודם מטפטף והרוג מפרפר אמרתי לו רשע מי הרגו אני או אתה אך מה אעשה שאין דמך מסור בידי שהתורה אמרה על פי שנים עדים או שלושה עדים יומת המת אלא המקום יפרע ממך ולא זזו משם עד שנחש הכישו והוא מת, ויש לומר שר' יוסי יכול לסבור כר' אחא ואמנם מצאנו ידיעה בלי ראה אך לא מצאנו ראה בלי ידיעה שהרי כשהרג אדם צריך לדעת אם הנורג הוא ישראל או שהוא עכו"ם או שהיה טריפה או שלם, ולכאורה יש להוכיח שר' יוסי הגלילי סובר שמשיב עידי קנס פטור שאם נאמר שחייב א"כ יתכן מקרה של ידיעה בלי ראה, אך לא יתכן ראה בלי ידיעה שהרי יש לדעת אם בבעל נכרית או בת ישראל אם היתה בתולה או בעולה.

כשישב רב המנונא לפני רב יהודה רב יהודה הסתפק במקרה שאמר מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני **עמוד ב** והעדים רואים אותו מבחוץ ואמר רב המנונא ומה טוען השני שאם הוא אומר לא היו דברים מעולם הוא הוחזק כפרן ואם הוא אומר לקחתי את שלי מה מועיל כשבאים העדים, אמר לו רב יהודה אתה המנונא בא לביהמ"ד.

אדם אחד אמר לחבירו מנה מניתי לך בצד עמוד זה אמר לו הנחבע לא עברתי בצד עמוד זה וכאז שני עדים ואמר שאכן הוא עבר בצד אותו עמוד אמר ר"ל שהוא הוחזק כפרן, ור"נ מקשה שזה כר"נ של פרסיים שהוא לא התכוון מעולם אלא בענין העסק הזה, וללישנא בתרא המקרה היה שהוא אמר לא עברתי מעולם בצד עמוד זה ועדים העידו שהוא השתין מים בצד אותו עמוד אמר ר"נ שהוא הוחזק כפרן, ורבא אמר לר"נ שדבר שלא מוטל על אדם לזכרו אינו בדעתו.

ר"ש למד שבועת עדות במה הצד מפקדון וצחקו על כך בא"י ולכאורה הקושיא היא ממה שפרכו שבפקדון לא עשה מושבע כנשבע מזיד כשוגג והרי מהיכן למד ר"ש מושבע מפי עצמו מפקדון א"כ בפקדון נלמד מושבע מפי אחרים מעדות, אך מדוע צחקו אולי ר"ש למד מק"ו שאם מפי אחרים חייב ודאי חייב מפי עצמו, ואם הצחוק הוא על מה שר"ש למד מזיד כשוגג שפרכו שפקדון לא עשה מושבע כנשבע מזיד כשוגג ומנין שיש מזיד בעדות כיום שלא כתוב בו ונעלם א"כ גם בפקדון לא כתוב ונעלם, ורב הונא אמר להם מה הצחוק הרי ר"ש למד שבפקדון אין מזיד כשוגג לומדים ממעילה ועד שהוא לומד ממעילה שילמד מעדות, ויש לומר שמסתבר ללמוד ממעילה שבפקדון זה גם מעילה בחבירו ומצד שני עדיף ללמוד מעדות שכתוב תחטא אלא מסתבר ללמוד ממעילה שדומה לו שבשניהם כתוב מעילה וזה בכל הדברים ויש בהם הנאה וזה חטאת קבועה ויש בהם חומש ואשם אך מצד שני עדיף ללמוד מעדות שזה חטא והדיוט ויש שבועה ותביעה וכפירה וכתוב בהם או אלא יש לומר שביותר דברים זה דומה לפקדון, ומה שצחקו בא"י הוא כדברי רב פפא ורב הונא בר רב יהושע מהישיבה שאם ר"ש למד בגזירה שוה מה שייך לפרוך מפקדון אך ניתן לומר שר"ש פרך קודם שהוא למד בגזירה שוה ואחר שלמד בג"ש לא פורכים, אך קשה שלקמן אמר רבה בר איתי שר"ש הוא הסובר שלא ניתן דרון שבועת הפקדון לכפרה אך יתכן שרק לגבי מזיד כשוגג הוא פרך כי למדו את זה ממעילה אך לגבי מושבע כנשבע לא

פורכים אך ניתן לחזור וללמוד עדות מפקדון שמזיד לא כשווג כמו שלמדו פקדון ממעילה,

דף לה ויש לומר שהתורה כתבה את עדות יחד עם שבועת ביטוי וטומאת מקדש וקדשיו לומר שבכולם כתוב ונעלם ובעדות לא א"כ חייב בו על מזיד כשווג.

משנה אם אמר משיב אני עליכם אם לא תבואו ותעידו לי שאיש פלוני אמר לתת לי מאתיים וזו ולא נתן והם חייבים רק על תביעת ממון כפקדון, ואם אמר משיב אני עליכם שאם תדעו לי עדות שתעידו לי הם פטורים כי השבועה קדמה לעדות, ואם עמד בביהכ"ס ואמר משיב אני עליכם שאם אתם יודעים לי עדות שתעידו לי הם פטורים ואם אמר לשנים משיב אני עליכם פלוני ופלוני שאם אתם יודעים לי עדות שתעידו והם אומרים שבועה שאין לנו יודעים לך עדות והם ידעו רק עד מפי עד או שאחד מהם קרוב או פסול הם פטורים ואם שלח ביד עבדו או שהנתבע אמר משיב אני עליכם שאם אתם יודעים לו עדות שתעידו הם פטורים עד שישמעו מפי התובע. **גמרא** שנו בברייתא שאם אמר משיב אני עליכם אם לא תעידו לי שפלוני אמר שיתנו לי מאתיים וזו ולא נתן שהם פטורים שכתוב בעדות תחטא וכן בפקדון וכמו ששם מדובר בתביעת ממון כך לגבי שבועת העדות חייב רק בתביעת ממון.

שנו בברייתא שאם השביע שאם תדעו עדות תעידו הם פטורים שכתוב ושבעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע דוקא שקדמה עדות לשבועה ולא שקדמה שבועה לעדות.

שמואל אומר על דברי המשנה שאם משיב בביהכ"ס לא מועיל גם אם עדין ביניהם, ולכאורה זה פשוט יש לומר שהחידוש הוא שאף אם עומד עליהם והיינו אומרים שזה נחשב כאילו משיב רק אותם קמ"ל שלא, וכן שנינו שאם ראה סיעת בני אדם וביניהם עידו ואמר להם משיב אני עליכם שאם אתם יודעים לי עדות שתעידו לי הם פטורים שכתוב והוא עד וכאן לא יחד עידי, ואם אמר כל העומדים כאן חייבים שזה נקרא שייחד את עידי.

שנו בברייתא שאם אמר לשנים משיב אני עליכם פלוני ופלוני שאם אתם יודעים לי עדות שתבואו להעיד והם ידעו עדות רק עד מפי עד או שאחד מהם קרוב או פסול הם פטורים שכתוב אם לא יגיד ונשא עונו ומדובר בראויים להגדה.

שנו בברייתא שאם שלח ביד עבדו או שהנתבע אמר משיב אני עליכם שאם אתם יודעים לו עדות שתבואו להעיד הם פטורים שכתוב אם לא יגיד ונשא עונו, ומבאר ר"א שכתוב אם לוא יגיד והיינו שלו לא יגיד או נשא עונו, אך אם לאחר לא יגיד פטור.

משנה אם אמר משיב אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני חייבים, אך אם אמר בשמים ובארץ הם פטורים, ואם אמר בשם א' ד' או י' ק' בשד-י בצבקות בחנון ורחום בארץ אפים ברב חסד ובכל הכינויים הם חייבים, המקלל בכל השמות הנ"ל לר"מ חייב ולחכמים פטור, וכן המקלל אביו ואמו בשמות הנ"ל לר"מ חייב ולחכמים פטור, המקלל עצמו וחבירו בשמות הנ"ל עובר בלאו, אם אמר יככה ה' אלוקים וכן יככה אלוקים זה אלה שכתובה בתורה, ואם אמר אל יכך ויברכך ויטיב לך לר"מ חייב ולחכמים פטור. **גמרא** יש לפרש כמה שמתחילה המשנה משיב אני עליכם מה הוא אומר ורב יהודה מבאר שהוא אמר משיב אני עליכם בשבועה האמורה בתורה, מצוה אני עליכם בצוה האמורה בתורה, אוסרכם אני באיסר האמור בתורה, ומקשה אביו לפ"י מה ששנה ר' חייא כובלכם אני חייבים והיכן כתוב בתורה כובל אלא מבאר אביו משיב אני עליכם בשבועה, מצוה אני עליכם בשבועה, אוסרכם אני בשבועה, כובלכם אני בשבועה.

המשנה אומרת שמשביע ברחום וחנון חייבים, לכאורה מוכח שהם נקראים שמות, ויש להקשות ששנינו שיש שמות שאינם נמחקים ויש שמות שנמחקים אלו שאינם נמחקים: קל אלוקין אלוקים אלוקים אקין אשר אקין, א' ד', י' ק', שד-י, צבקות, אבל הגדול הגבור והנורא האדיר החזק האמיץ העיזו חנון ורחום ארץ אפים ורב חסד נמחקים, ואב"י מבאר שהמשנה מדברת שהוא שביע במי שהוא חנון **עמוד ב** ובמי שהוא רחום, ור"ב מקשה א"כ נפרש כך גם בנשבע בשמים ובארץ שהכוונה למי שהשמים והארץ שלו, ויש לומר שרק בחנון ורחום שאין דבר אחר שנקרא כך א"כ הוא מתכוון למי שהוא רחום וחנון אך בשמים ובארץ הוא אכן מתכוון לשמים ולארץ.

שנו בברייתא שאם כתב א' ו'ל'מתוך שם אלוקים או שכתב י' ק' מתוך שם הויה זה לא נמחק, אך אם כתב ש' ד' מ'ש שד-י, או א' ו' מתוך אדנות, או צ' ו' מתוך צבקות הם נמחקים, ור' יוסי סובר שכל שם צבקות נמחק שזה נקרא על שם ישראל, כמו שכתוב והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארץ מצרים, ואמר שמואל שאין הלכה כר' יוסי.

שנו בברייתא שאות שטפילה לשם לפניו או לאחריו נמחקים, לפניו כגון שכתוב לה' הל' נמחק, וכן בה' ב' נמחק, וה' הואו נמחק, מה' המ' נמחק, כה' הכ' נמחק, ולאחריו כגון אלוקינו הנ' והואו נמחקים אלוקיהם ה' ומ' נמחקים, אלוקים הכ' והמ' נמחקים, ואחרים אומרים שלאחריו לא נמחק כלל שכבר קדשו ה', ואמר רב הונא שהלכה כאחרים.

כל השמות שכתובים אצל אברהם הם קודש מלבד הפסוק ויאמר ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אך חנינא בן אחי ר' יהושע וכן ר"א בן עזריה

אמר בשם ר"א המודעי שגם זה קודש, ומה שאמר רב יהודה בשם רב שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה זה כדעתם שאברהם אמר להקב"ה אל נא תעבור.

כל השמות שאמורים אצל לוט הם חול מלבד הפסוק ויאמר לוט אליהם אל נא ה' הנה נא מצא עבדך חן בעיניך וזה נאמר על מי שבירו להמית ולהחיות וזה הקב"ה.

כל השמות שנאמרו בנבות הם קדש ומה שנאמרו במיכה הם חול, ולר"א בנבות הם קדש ובמיכה יש מהם חול ויש בהם קדש, מה שכתוב בא' ל' הוא חול ומה שכתוב י' ק' הם קדש חוץ מהפסוק דלהלן שהוא קדש שכתוב כל ימי היות בית האלוקים בשילה, כל השמות שכתובים בגבעת בנימין לר"א הם חול ולר' יהושע הם קדש ור"א הקשה וכי הוא מבטיח ואינו עושה אמר ר' יהושע מה שהבטיח עשה אך הם לא הבחינו אם לנצח או שינצחם ובסוף שהבחינו הסכימו על ידם שכתוב ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן עומד לפניו בימים ההם לאמר האוספי עוד לצאת למלחמה עם בנימין אחי אם אחרל.

כל השמות שלמה שכתובים בשיר השירים הם קדש והיינו שיר למי שהשלום שלו מלבד הפסוק האלף לך שלמה והיינו אלף לשלמה ומאתים לשאר החכמים, ויש אומרים שגם שלמה שבפסוק הנה מטתו שלשלמה ששים גיבורים הוא חול, ולכאורה משמע שלדעה זו גם הפסוק האלף לך שלמה הוא קדש וא"כ מה שאמר שמואל שמלכות שהורגת עד אחד משה מהעולם לא נענשת שכתוב האלף לך שלמה למלכות שמים ומאתים לנוטרים היינו מלכות הארץ ודברי שמואל לא כאחד מהדעות הנ"ל, ויש לומר שלשמואל היש אומרים סוברים ששלמה של מטתו זה חול, אך שלמה של האלף הוא קודש ושמואל סובר כמותם.

כל מלכיא שכתוב בדניאל הוא חול חוץ מהפסוק אנת מלכא מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך שזה קדש, ויש אומרים שגם הפסוק מרי חלמא לשנאך ופשרא לערך גם קדש שלא יתכן שהוא אמר כך לנבוכדנצר ששונאיו הם ישראל וא"כ הוא מקלל את ישראל, אך ת"ק סובר שזה נאמר לנבוכדנצר ויש לו גם שונאים שהם עכו"ם.

למשנתנין הוא שבועה גם בכינויים, ויש להקשות ששנינו על הפסוק יתן ה' אותך לאלה ולשבועה ולכאורה כבר כתוב והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה אלא שהיינו אומרים שנלמד מושמעה קול אלה שכמו ששם הוא שבועה כך כאן, וכמו ששם הוא בשם כך בסוטה הוא בשם, ואב"י אומר שזה כדעת ר' חנינא בר אידי שלמד שכמו שהתורה אמרה השבע הוא בשם כך כהתורה אמרה אל תשבע הוא בשם, וכן כשהתורה אמרה קלל ואל תקלל הוא בשם, ויש להקשות שאם רבנן למדו גזירה שוה א"כ צריך שם המיוחד ואם הם לא למדו גזירה שוה מנין שאלה הוא שבועה, ויש לומר שהן למדו כמו הברייתא שאלה הוא לשון שבועה כמו שכתוב והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה, אך קשה ששם כתוב בשבועת האלה, אלא יש לפרש שלומדים שאלה הוא שבועה כמו שכתוב והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה,

דף לו ושבועה בלי אלה לומדים משבועה שיש אלה שכתבו ושמעה קול אלה ושמעה אלה ושמעה קול, ור' אבהו לומד שאלה הוא שבועה שכתוב ויבא אותו באלה, וכתוב וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר השביעו באלוקים.

בארור יש נידוי וקללה ושבועה, נדוי שכתוב אורו מרוז אמר מלאך ה' אורו אורו יושביה, ועולא ביאר שברק נידה את מרוז בד' מאות שופרות, ויש בארור קללה כמו שכתוב ואלה יעמדו על הקללה וכתוב ארור האיש אשר יעשה פסל, ובארור יש שבועה שכתוב וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה', אך קשה שנאמר שיהושע עשה ב' דברים שבועה וקללה, אלא יש ללמוד מהפסוק ואיש ישראל ניגש ביום ההוא ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל, וכתוב ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם, אך יש לדחות שאכן שאול עשה ב' דברים שבועה וקללה, ויש לומר שלא כתוב וארור.

ר' יוסי בר חנינא אומר שבאמן יש שבועה קבלת דברים והאמנת דברים, שבועה שכתוב ואמרה האשה אמן אמן, קבלת דברים שכתוב ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן, והאמנת דברים שכתוב ויאמר ירמיה הנביא אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריו.

ר"א אומר שלא הוא שבועה והן הוא שבועה, ואמנם לאו שבועה ניתן ללמוד מהפסוק ולא יהיה עוד המים למבול וכתוב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח ולא כתוב שבועה במקום אחר, והן שבועה זה סברא שאם לאו הוא שבועה הן הוא גם שבועה, ור"ב אומר שזה כשאומר לאו לאו או הן הן שני פעמים שכתוב ולא יכרת כל בשר עוד מימי המבול ולא יהיה עוד המים למבול, וכמו שלא הוא שבועה בפעמיים כך הן הוא שבועה בפעמיים.

שנו בברייתא שר"מ למד מהפסוק איש איש כי יקלל אלוקיו ונשא חטאו והרי כתוב כבר ונוקב שם ה' מות יומת והיינו אומרים שחייב רק על שם המיוחד והתורה כתבה איש איש לרבות מקלל בכינויים, וחכמים סוברים שעל שם המיוחד חייב מיתה, ועל שאר כינויים זה רק אזהרה.

חכמים שחלקו על מקלל אביו ואמו זה דעת ר' מנחם בן ר' יוסי שלמד מהפסוק בנקבו שם יומת שמקלל אביו ואמו חייב רק במקללם בשם. **המקלל** עצמו וחבירו בשם עובר בלאו, ר' ינאי אומר שזה לכו"ע, ועצמו ולומדים מהפסוק רק השמר לך ושמור נפשך מאוד, וכו' אבין בשם ר' אילעא שכל מקום שנאמר השמר פן ואל הוא לאו, וחבירו לומדים מהפסוק לא תקלל חרש.

המשנה ואמרת שיכך ה' וכן יככה היא אלה שבתורה, וכשישב רב כהנא לפני רב יהודה הוא קרא את המשנה בשם אמר לו רב יהודה שיכנה, וכשישב תלמיד רב לפני רב כהנא הוא קרא את הפסוק גם קל יתצך לנצח יחתך ויסתך מאהל שרשך מארץ חיים סלה, אמר לו רב כהנא שיכנה את שם ה' והתלמוד מביא את שני המקרים שלא נאמר שרק במשנה יאמר רק בכינוי אך פסוק ניתן לקרוא כצורתו קמ"ל שגם בקריאת פסוק יש לכנות.

כשאמר אל יכך ויברכך ויטיב לך לר"מ חייב ולחכמים פטור, יש להקשות שר"מ לא סובר שבכלל לאו הן ויש להפוך במשנה את ר"מ לחכמים, ור' יצחק שנה את המשנה כמו שהיא כתובה אמר רב יוסף שאם שנו כך וגם ר' יצחק שנה כך א"כ המשנה כתבה דוקא, ויש לתרץ שרק לגבי תנאי ממון אמר ר"מ שלא אומרים בכלל לאו הן אך באיסור אומרים שבכלל לאו הן, ויש להקשות שבסוטה זה איסור ובכ"ז ביאר ר' תנחום בר חנינאי לדעת ר"מ שכתוב חנקי שזה הלאו של סוטה משמע שלולא כן לא אומרים בכלל לאו הן, **עמוד ב** אלא יש להפוך במשנה שגם באיסור לר"מ אין בכלל לאו הן, ורבינא מקשה שאם באיסור לא אומרים בכלל לאו הן א"כ המשנה שאומרת ואלו שבמיתה שותוי יין ופרועי ראש ששם כתוב הלאו בכלל ההן שכתוב יין ושכר אל תשת ולא תמותו ואל תשתו תמותו, אלא ודאי ר"מ סובר שבאיסור בכלל לאו הן ובסוטה ר' תנחום הוצרך לפרש חנקי כתיב כי זה איסור שיש בו ממון.

פרק שבועת הפקדון

משנה שבועת הפקדון נוהגת באנשים ונשים קרובים ורחוקים כשרים ופסולים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו, ולר"מ מפי אחרים חייב רק אם כפר בב"ד ולחכמים גם מפי אחרים חייב בכפר, וחייב על זדון השבועה עם שגגתה כשהוא בזדון על הפקדון אך פטור על שגגה לבדה והחוב על הזדון הוא אשם ששנה שקלים, כיצד היא שבועת הפקדון: שאמר לו תן לי פקדון שיש לי בידך ואמר הנתבע שבועה שאין לך בידי, או שאמר לו אין לך בידי ואמר התובע משיבעך אני ואמר אמן חייב ואם השביע עליו ה' פעמים בין בפני ב"ד ובין שלא בפני ב"ד וכפר חייב על כל אחת ואחת, ור"ש אמר שהטעם לכך הוא שהוא יכול לחזור ולהודות, אם חמשה תבעוהו תן לנו פקדון שיש לנו בידך, ואמר שבועה שאין לכם בידי חייב אחת, אך אם אמר שבועה שאין לך בידי ולא לך חייב על כל אחת ואחת, ור"א סובר שחייב רק במידה שבועה באחרונה, ור"ש סובר שצריך לומר שבועה לכל אחד, אם תבע תן לי פקדון תשומת יד וגזל ואבידה שיש לי בידך ואמר הנתבע שבועה שאין לך בידי חייב אחת אך אם פרט ואמר שאין לך בידי פקדון תשומת יד גזל ואבידה חייב על כל אחת ואחת, אם תבעו תן לי חיתים שעורים וכוסמין שיש לי בידך ואמר שבועה שאין לך בידי חייב אחת אך אם אמר שבועה שאין לך בידי חיתים שעורים וכוסמין חייב על כל אחד ואחת, ור"מ אומר שגם אם נשבע שאין לך בידי חטה שעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת, אם תבעו אנסת ופיתת את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתתי ואמר משיבעך אני ואמר אמן חייב ולר"ש פטור כי אינו משלם קנס על פי עצמו, אמרו לו שאמנם אינו משלם קנס על פי עצמו אך הוא משלם בושט ופגם על פי עצמו, אם תבעו גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משיבעך אני ואמר אמן חייב, ואם אמר גנבתי אך לא טבחתי ולא מכרתי ואמר לו משיבעך אני ואמר אמן פטור, אם תבעו המית שורך את שורי ואמר לו שלא המית ואמר לו משיבעך אני ואמר אמן חייב, אך אם אמר המית שורך את עבדי והוא אומר שלא המית והוא אומר משיבעך אני ואמר אמן פטור, אם תבעו חבלת בי ועשית בי חבורה והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי כך חבורה משיבעך אני ואמר אמן חייב אמר לו עבדתי הפלת את שיני או סימית את עיני והוא אומר לא הפלתי ולא סימיתי והוא אומר משיבעך אני ואמר אמן פטור, והכלל בזה הוא שהמשלם על פי עצמו חייב בשבועת הפקדון ומי שאינו משלם על פי עצמו פטור.

גמרא רב אחא בר הונא ורב שמואל בר רבה בר בר חנה ורב יצחק בר רב יהודה למדו מסכת שבועות אצל רבה ופגש בהם רב כהנא, **דף לז** ושאל אותם מה הדין אם הזיד בשבועת הפקדון והתרו בו שזה חידוש שלא מצאנו בכל התורה שמביא קרבן על זדון וא"כ חייב בין התרו בו בין שלא התרו בו או שזה מדובר בלא התרו אך א"כ התרו יקבל מלקות ופטור מקרבן, או שיקבל מלקות וגם יביא קרבן, אמרו לו ששינינו חמורה ממנה שבועת הפקדון שחייבים על זדונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים ומה שכתוב חייבים מכות משמע שמדובר שהתרו בו וכתוב רק קרבן, והחומרא היא שעדיף לאדם להביא קרבן ולא ללקות, אמר רבה בר איתי שר"ש הוא הסובר שזדון שבועת הפקדון לא ניתן לכפרה אך לרבנן מביא גם קרבן, אמר להם רב כהנא אל תוכיחו מהמשנה הזו שאני שניתיה כך: אחד זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים והחומרא היא שבשבועת העדות מביא חטאת ששנה מעד ואילו מצד שבועת הפקדון יביא אשם בכסף שקלים. וקשה

שנלמד ממנה ויש לומר שאולי התורה דברה בלא התרו. וללשנא בתרא הביאו ראייה שכתוב שלא חייבים על שגגתה ומה מביאים על זדונה אשם בכסף שקלים ולכאורה מדובר גם בהתרו בו, ויש לדחות שמדובר שלא התרו, ויש להוכיח מברייתא שכתוב שלא מוכיחים מנייר טמא שהוא לוקה תאמר בשבועת הפקדון שאינו לוקה ואם כתוב שבנייר הוא לוקה א"כ מדובר בהתרו, ובשבועת הפקדון לא לוקה אך מביא קרבן, ויש לבאר אינו לוקה שאינו נפטר במלקות אך לפ"ז נזיר טמא לוקה ולא מביא קרבן והרי כתוב בו קרבן, ויש לבאר שהקרבן אינו לכפרה אלא הוא בא כדי שיוכל להתחיל נזירות טהרה, וכשאמרו את זה התלמידים לפני רבה הוא ביאר שהדיוק הוא שאם לא התרו בו ויש עדים הוא חייב, ויש להקשות שזה רק כפירת דברים וא"כ מוכח שרבה סובר שהכופר בממון שיש עליו עדים פטור, ורב חנינא הביא תנא שמסייע לרבה שלומדים מוכחש בה למעט המודה לאחד מהאחים או השותפים, ומהפסוק ונשבע על שקר ממעטים לזה בשטר ולזה בעדים, אמר רבה שאין להוכיח משם שמדובר אמר ליתאי או לא ליתאי בעדים או ליתאי או לא ליתאי בשטר שהרי ברישא מיעטו מודה לאחד מהאחים או השותפים, ובמודה לאחד מהאחים אם נאמר שהוא מודה בחצי שלו הרי יש כפירה לגבי השני אלא משמע שמדובר שהם תובעים ממנו לית משנינו והוא אומר ליתאי רקמאחד מכם שזה כפירת דברים בעלמא, ואם ברישא מדובר בכפירת דברים בעלמא א"כ גם בספא מדובר בכפירת דברים בעלמא, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שכתוב שלא חייב על שגגתה ומה חייב על זדונה אשם בכסף שקלים ומשמע גם בזדון העדים מביא קרבן כשהוא לוקה, ויש לדחות שמדובר בזדון עצמו, ויש להוכיח מהמשנה לעיל שאם היו ב' כיתות עדים וכפרה הראשונה ואח"כ כפרה השניה שתייהן חייבות כי העדות יכולה להתקיים בשתייהן ולכאורה מוכן שהשניה חייבת כי כבר כפרה הראשונה אך מדוע הראשונה חייבת **עמוד ב** הרי יש עוד כת ורבינא ביאר שהכת השניה היו קרובים בנשותיהם בשעת כפירת הראשונה והן הן גוססות והיינו אומרים שרוב גוססים למיתה קמ"ל שהם חיים והם פסולי עדות, ויש להוכיח מהמשנה שבעל הבית שטען טענת גנב בפקדון ונשבע והודה ובאו עדים אם הודה קודם שבאו העדים משלם קרן וחומש ואשם ואם הודה אחר בואם משלם כפל ואשם, ויש לדחות שגם כאן מדובר שבעת שהודה העדים היו קרובים בנשותיהם, ורבינא הוכיח מברייתא שכתוב חמורה ממנה שבועת הפקדון שחייבים על זדונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים ואם כתוב לוקה א"כ מדובר בהתרו וכתוב שעל שגגת השבועה יש אשם בכסף שקלים ורב מרדכי אמר שאין להוכיח משם שהרי רב כהנא אמר שהוא שנה את הברייתא אחד זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים, ויש להוכיח מהברייתא דלעיל לא אם אמרת בנזיר טמא שלוקה תאמר בשבועת הפקדון שלא לוקה ואם מדובר שאין עדים מדוע לוקה אלא מדובר שיש עדים וכתוב שבשבועת הפקדון לא לוקה אך מביא קרבן וא"כ קשה על דברי רבה.

ר' יוחנן אמר שהכופר בממון שיש עליו עדים חייב ובשטר פטור, ורב פפא אמר בטעמו של ר' יוחנן שעדים יכולים למות אך השטר מונח, ורב הונא בר רב יהושע הקשה שגם שטר עשוי להאבד והוא מבאר בטעמו של ר' יוחנן ששטר הוא שעבוד קרקעות ולא מביאים קרבן על כפירת שעבוד קרקעות.

נחלקו ר' יוחנן ור"א במשיב עידי קרקע אם חייב קרבן שבועה או לא, ומכאן יש להוכיח שר' יוחנן סובר שפטור ממה שהוא חילק בכופר בממון שיש עליו עדים ליש עליו שטר כדברי רב הונא, ור' ירמיה אמר לר' אבהו אולי ר' יוחנן ור"א נחלקו במחלוקת ר"א ורבנן לגבי גזל שדה מחבירו ושטפה נהר שלר"א חייב להעמיד לו שדה ולחכמים יכול לומר לו הרי שלך לפניך, וביארו במחלוקתם שר"א דרש ריבוי ומיעוט וחכמים למדו בכלל ופרט וכלל, ר"א דרש בפסוק וכיחש בעצמיתו ריבה בפקדון או בתשומת יד מיעט או מכל אשר ישבע עליו ריבה וריבה הכל ומיעט שטרות, וחכמים למדו שוכחש הוא כלל, בפקדון הוא פרט, מכל אשר כלל ודורשים כעין הפרט שהוא דבר המיטלטל וגופו ממון להוציא קרקעות שאינן מיטלטלין ועבדים הוקשו לקרקעות ושטרות שאינן גופן ממון, ר"א סבר כר"א ור' יוחנן סבר כרבנן, ויש לומר שאכן המחייב סובר כר"א אך ר' יוחנן אומר שהוא יכול להסביר גם לדעת ר"א והוא מודה לענין כפירה שכתוב מכל ולא כתוב הכל, ורב פפא אמר בשם רבא שיש לדייק כך מהמשנה שאומרת גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משיבעך אני ואמר אמן חייב ולא כתוב גנבת את עבדי משמע שעבד הוקש לקרקע ולא מביאים קרבן על כפירת שעבוד קרקעות, ורב פפי אמר בשם רבא שבספא כתוב זה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב ושאינו משלם על פי עצמו פטור, ולכאורה ניתן לומר שהכלל בא לרבות גנבת את עבדי.